

rinde durulmuştur. Kâtib Çelebi eserin Kadı Hızır b. İlyâs'a ithaf edildiğini söyler (*Keşfü'z-zunûn*, I, 701). Bu zat Bistâmî gibi tahsilini Mısır'da yaptıktan sonra Bursa'ya yerleşen, orada müderrislik ve kadılık yapan Hızır Şah Efendi (ö. 853/1449) olabilir (Taşköprizâde, *eş-Şekâ'ik*, s. 95-96). 8. *ed-Dürer fi'l-havâdiş ve's-siyer*. Hz. Peygamber'in vefatından başlayarak 700 (1301) yılına kadar cereyan eden önemli olayların kronolojik olarak anlatıldığı bir tarih kitabıdır (*Keşfü'z-zunûn*, I, 750-751). 9. *Naẓmü's-sülûk fî tevârîhi'l-ḥulefâ ve'l-mülûk*. Hicretten başlayıp 806 (1404) yılına kadar vuku bulan başlıca tarihî olaylar hakkında kısa bilgiler ihtiva eder (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1963). 10. *Miftâhu esrârî's-sa'âde fî 'âlemi'l-gayb ve's-şehâde*. Allah'ın isimlerinin gizli anlamlarına dairdir. Bir mukaddime ile iki "kitab" ve bir hâtmeden meydana gelen eser 828'de (1425) telif edilmiştir (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1759). 11. *Reşhu evvâkı'l-ḥikmeti'r-rabbâniyye fî şerhi evkâtî'l-lüm'ati'n-nûrâniyye*. Bünî'nin *hurûf* ve *havâs** ilmine dair *el-Lüm'a-tü'n-nûrâniyye* adlı eserinin şerhidir. Bu, Brockelmann'ın *Aurâq al-ḥikma ar-rabbâniya fî şarḥ al-lum'a an-nûrâniya* (Süleymaniye Ktp., Yenicami, nr. 785) adıyla kaydettiği (GAL, II, 300) eser olmalıdır. Müellif kendi ifadesine göre Bünî'nin *el-Lüm'a*'sını 807 (1405) yılında Mısır'da İzzeddin Muhammed b. Cemâa'dan okumuş, şerhi ise 841'de (1437) tamamlamıştır (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1566). 12. *el-Fevâ'idü's-seniyye*. Nevevî'nin *Tehzîbü'l-esmâ*' adlı eserinin telhisidir (*Keşfü'z-zunûn*, I, 514). 13. *Kimyâ'ü's-sa'âdeti'r-rabbâniyye ve simyâ'ü's-siyâdeti'r-rûḥâniyye*. Bünî'nin ilâhî isimlerin anlamlarına dair bir eserinin şerhi olup 820'de (1417) telif edilmiştir (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1033). Kâtib Çelebi, Bistâmî'nin adı geçen eserlerinin dışında ayrıca çoğu *hurûf* ve *havâs* ilmine, tasavvuf, tıp ve tarih konularına dair otuza yakın eserini kaydeder (Türk ve dünya kütüphanelerindeki yazma nüshaları için bk. Brockelmann, GAL, II, 300-301; *Suppl.*, II, 323-324).

BİBLİYOGRAFYA :

Taşköprizâde, *eş-Şekâ'ik*, s. 46-47, 95-96; a.m.f., *Miftâhu's-sa'âde*, II, 591, 596; Mecdî, *Şekâik Tercümesi*, s. 67-69; *Keşfü'z-zunûn*, I, 514, 701, 750-751; II, 1033, 1566, 1759, 1845, 1905, 1963; *Hedîyyetü'l-ârifîn*, I, 531-532; Brockelmann, GAL, II, 300-301; *Suppl.*, II, 323-324; Ziriklî, *el-A'lâm*, IV, 91; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifîn*, V, 184-185; Babinger (Üçok), s. 18-20; M. Smith, "al-Bistâmî", *El² (Fr.)*, I, 1286; Hamid Algar, "Bestâmî", *Elr.*, IV, 182-183.

MUSTAFA ÇAĞRICI

BİSTÂMÎ, Ali b. Muhammed

(bk. MUSANNİFEK).

BİSTÂMÎ, Bayezid

(bk. BÂYEZİD-i BİSTÂMÎ).

BİSTÂMÎYYE

(البستامية)

Bayezid-i Bistâmî'ye

(ö. 234/848 [?])

nisbet edilen bir tarikat

(bk. BÂYEZİD-i BİSTÂMÎ).

BİŞR b. AMR

(bk. CÂRÜD b. MUALLA).

BİŞR b. ÂSİM

(بشر بن عاصم)

Bişr b. Âsım b. Abdillâh
el-MahzûmîHz. Ömer tarafından
Hevâzin kabilesine
zekât memuru olarak gönderilen
sahâbî.

Bazı kaynaklarda Bişr b. Âsım el-Mahzûmî'den başka bir de Bişr b. Âsım b. Süfyân es-Sekafî adlı bir sahâbîden söz edilerek Hz. Ömer'in bu ikincisini zekât memurluğuyla görevlendirdiği ileri sürülmüş ve bu iki isim birbirine karıştırılmıştır. Ancak İbn Hacer Bişr b. Âsım b. Süfyân'ın tebeü't-tâbiinden olduğunu kesin bir şekilde belirtmiş, zekât memuru olarak tayin edilen kişinin Bişr b. Âsım b. Abdullah olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Hz. Ömer Bişr'i Hevâzin kabilesine zekât memuru olarak tayin ettiği zaman Bişr bu göreve gitmekte ağır davrandı. Hz. Ömer ona görev mahalline niçin gitmediğini ve halifeye itaat etmenin gereğine inanıp inanmadığını sordu. Bişr halifeye itaat hususunda bir tereddüdü bulunmadığını, fakat Hz. Peygamber'den müslümanların herhangi bir işini üstlenen kişilerin kıyamet günü cehennem köprüsünde hesaba çekileceklerini, görevini iyi yapanların kurtulacağını, yapmayanların ise köprüden aşağı yetmiş yıl (harîf) boyunca yuvarlanacağını bizzat duyduğunu, bu sebeple verilen işi yapmakta tereddüt ettiğini söyledi. Halifelik yükünün ağırlığını bu vesileyle bir

kere daha hisseden Hz. Ömer fevkalâde üzüldü.

Bu olaydan başka hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan Bişr'in nerede ve ne zaman vefat ettiği bilinmemektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Buhârî, *et-Târîhu'l-kebrî*, II, 77; *el-Cerḥ ve't-ta'dîl*, II, 360; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, I, 149; İbnü'l-Esrî, *Üsdü'l-gâbe*, I, 222; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 151.

İSMAİL L. ÇAKAN

BİŞR b. BERÂ

(بشر بن البراء)

Bişr b. el-Berâ' b. Ma'rûr
el-Ensârî el-Hazrecî
(ö. 7/628)

Sahâbî.

Medine'nin Hazrec kabilesi Selemeoğulları sülâlesine mensuptur. Hicretten önce müslüman oldu ve babası Berâ b. Ma'rûr ile birlikte İkinci Akabe Biatı'na katıldı (622). Hicretten sonra Hz. Peygamber onunla Vâkid b. Abdullah el-Leysî arasında kardeşlik bağı (*muâhât**) kurdu. Daha sonra Bedir'de, ileri saflarda okçu olarak çarpıştığı Uhud'da, Hendek Gazvesi, Hudeybiye Musâlahası ve Hayber'in fethinde bulundu. Hz. Peygamber yahudilerin teslim olmasından sonra, Hayber'de birkaç gün kalmıştı. Bu sırada Sellâm b. Mişkem'in karısı olan Zeyneb bint Hâris adındaki yahudi kadını bir koyun keserek Hz. Peygamber'e ziyafet vermek isteğini bildirerek onu davet etti. Fakat asıl maksadı Resûl-i Ekrem'i zehirlemektir. Hz. Peygamber yanına Bişr b. Berâ'yı da alarak bu davete gitti. Ancak ilk lokmada yemeğe zehir karıştırıldığını anladı ve lokmasını yutmadan çıkardı. Bişr ise Hz. Peygamber'in huzurunda saygısızlık olur düşüncesiyle ağzına aldığı lokmayı zorla yuttu. Bazı rivayetlere göre hemen orada öldü; bir rivayete göre de zehirin tesiriyle bir yıl sonra vefat etti.

Hz. Peygamber müslüman olan her kabileye içlerinden birisini yeniden başkan tayin ederdi. Bişr'in mensup olduğu Benî Seleme kabilesinden bir heyet huzuruna geldiğinde de onlara başkanlarının kim olduğunu sormuş; onlardan, "Ced b. Kays'tır, ancak biraz cimricidir" cevabını alınca bu durumdan memnun kalmayan Hz. Peygamber, "Hangi hastalık vardır ki o, cimriliğinden daha elem verici olsun! Hayır, sizin başkanınız Ced b.